

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението по изобразително изкуство), озаглавен

ИНОВАТИВНИ ЕВРОПЕЙСКИ МОДЕЛИ И ПРИЛОЖЕНИЕТО ИМ В ОБУЧЕНИЕТО ПО ЖИВОПИС В СПЕЦИАЛНОСТ „ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО”

към КАТЕДРА „ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА” на ФАКУЛТЕТ ПО НАЧАЛНА И ПРЕДУЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА на СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

с автор Александър Крумов Байтошев

от проф. Божидар Стоянов Бояджиев, р-л на Ателие № 5, катедра „Живопис”, Национална художествена академия, София

Гореспоменатият хабилитационен труд съдържа 241 страници, разпределени съответно в основно изложение и приложения. Състои се от увод, три глави, изводи и заключение, резюме на получените резултати и ключови понятия. Приложената библиография впечатлява със списък от 101 заглавия. В приложението се откриват таблици, графики и изображения, които илюстрират адекватно съдържателната част.

Първите, най-общи впечатления от смисъла и съдържанието на труда водят до много позитивна оценка, свързана с амбицията за осъвременяване на учебния процес по изобразително изкуство във връзка с променените артистични практики и отражението на тази промяна в принципите и методите за преподаване на същото. Уводната част има амбицията да насочи разсъжденията в тази посока. Ясно са формулирани обекта и предмета на дисертацията, а методологията на проучването е сведена до използването на комплексен подход. Като основни методи са назовани историко-хронологичният и емпиричният изследователски метод на експериментирането. На наративен и количествен анализ са подложени емпиричните данни, получени при експерименталната работа.

В глава първа се коментира „родословното дърво” на европейските модели за преподаване на изобразително изкуство и връзката им с философията и философската естетика на Модернизма. Засегнати са проблеми и принципи на „подражанието” в образователния процес по изобразително изкуство и някои аспекти от спора между „древни” и „модерни”. Визира се връзката между образованието и идеята за време, за процес и преход. Отделено е внимание на позицията на Бодлер към Модерната епоха и изкуство и състоялия се естествен стремеж към иновативност на педагогическите модели и бунт срещу традиционализма в първите декади на 20 век, проявени в новаторските школи на „Баухаус” и „Вхутемас”. Педагогическите усилия, свързани със гореспоменатите водят до въвеждането на дисциплини, обвързващи наука и изкуство. От дисертацията става ясна природата на по-обширно новаторско образователно течение, включващо и редица други, по-малко известни образователни институции в Европа, които осмислят и приемат техническите и възгледови нововъведения на собственото си време. В дисертационния труд е отделено място за проучване и представяне на прочутите преподаватели от „Баухаус” като Валтер Гропиус, Йоханес Итен, Василий Кандински, Паул Клее, Ото Линдинг, Герхард Маркс, Ласло Мохоли-Наги, Пийт Мондриан, Оскар Шлемер, Лионел Фенингър, Наум Габо, като на някои от тях са посветени отделни подглави. Авторът разглежда с подобаваща се прецизност разработения от Итен „предварителен курс” като възможност за подготовка на студенти с различна обща образователна основа и стимулиране на чувствителност, работоспособност и умения за работа в екип. Разглеждането на Подготвителния курс в “City of Bath College” (Англия) се явява естествено продължение на историческите справки, свързан с „Баухаус” и води до същината на изследователското усилие. Разгледани са следните модели на обучение: структурно рисуване, пространствена илюзия и хроматична манипулация, инструментална живопис, документиране, уголемяване на детайла, аналитично-емоционален метод, детайлно рисуване /психологическа задача/, подсъзнателни знаци, колажна живопис, усещане за място. Направен е паралел между възгледа за „съвременен художник на Бодлер (творец, който се интересува, както от вечните истини, които засягат същността на изкуството, така и от мимолетното, от съвременното, неговата тенденция и посока) и ролята на художника-педагог в „Баухаус”.

Глава втора, озаглавена от автора „Емпиричен опит” представя структурата и разгръщането във времето на общата програма за обучение по изобразително изкуство в “City of Bath College” (Англия). Александър Байтошев е преминал през нея, осмислил е нейните силни и слаби страни, познава нейните детайли и съобщава ценна критична информация, свързана с

работния процес, изготвянето на проекти и тяхното оценяване. Изразява увереност в полезността ѝ и поради факта, че не се повтарят утвърдени модели от средното стандартно и специализирано образование в областта на изобразителното изкуство.

Глава трета третира приложението на коментираните европейски модели на обучение в дисциплината Ателие “Живопис” на специалност „Изобразително изкуство” в СУ „Св. Климент Охридски”. След като преминава през обмислено разглеждане на целите и задачите на обучението в Ателие „Живопис” и лансира своята хипотеза за очакван ефект, авторът конкретизира задачите, които следва да бъдат възложени на контингента от студенти, с които се провежда учебния процес. Задачите са разположени в съответен брой занимания, които са обяснени в най-обстоятелствен план, а резултатите от тях биват подробно анализирани с приложени изобразителни примери и проведено анкетиране. Следва да се отбележи изключителната задълбоченост и сериозност, с които са проведени тези анализи, както и тяхното безупречно онагледяване по съответен адекватен начин.

Всъщност имаме цялостна разработена програма за обучение по изобразително изкуство, съобразена със съвременното усещане на художника за неговото място в културните процеси, за неговата неповторимост, за психологията на учебния процес в областта на изобразителното изкуство, за новия прочит на творбата и нейното съвременно битие. Програмата, естествено преследва краен резултат, но също така се интересува от процеса на обучение и като че ли повече залага на това. Тя обективира разбирането за един учебен процес с динамичен и даже игрови характер, който да поддържа интереса и да подхранва мотивацията на учащите се, които в условията на съвременната масова култура имат нужда от успех на всеки етап от продължителността на натрупването на професионален опит.

Адаптирането на чуждестранен опит към български условия със съответната критичност и редактиране представя автора Байтошев като отговорен и загрижен към българската образователна система, която би могла да открие в негово лице разумен и интелигентен осъвременител и модернизатор. Позоваването върху различни образователни модели от историята и обосноваването на необходимостта от обновление го избавят от възможността да бъде критикуван като преждевременен и необоснован реформатор.

Напълно се солидаризирам с формулираните от автора приноси на дисертационния труд като изтъквам като най-важни описаните по-горе програма и адаптация на чужд опит към нашите образователни подходи.

Като отчитам безспорната полезност на Дисертационния труд,

озаглавен **ИНОВАТИВНИ ЕВРОПЕЙСКИ МОДЕЛИ И**

**ПРИЛОЖЕНИЕТО ИМ В ОБУЧЕНИЕТО ПО ЖИВОПИС В
СПЕЦИАЛНОСТ „ИЗОБРАЗТЕЛНО ИЗКУСТВО”** и като взимам под
внимание неговите качества във връзка с неговото ясно структуриране,
съдържателна задълбоченост, коректна описателност, акуратна детайлизация
и базспорните научни приноси предлагам на уважаваното научно жури, към
което имам честта да принадлежа, да присъди образователната и научна
степен „Доктор” на Александър Крумов Байтошев.

Професор Божидар Бояджиев